

عنوان مقاله:

فضای معماری در سطره سرمایه: واکاوی شکل گیری فضای معماری از دیدگاه نظریه تولید فضای لوفور

محل انتشار:

دوفصلنامه اندیشه معماری، دوره 3، شماره 6 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 17

نویسندگان:

الهام رشیدزاده - دانشجوی دکتری معماری، گروه معماری، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

ارسلان طهماسبی - استادیار گروه معماری، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

فواد حبیبی - استادیار گروه علوم اجتماعی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

خلاصه مقاله:

معماری یا هنر خلق فضا، بخشی از زندگی انسان را شکل می دهد که با محصوریت فضا تعریف شده و به واسطه ی خلق و سازماندهی فضا، به مثابه ابزار الزامات گردش سرمایه در فضای جهانی شده، زمینه استفاده از فضا را فراهم نموده و قادر است آن را به سلطه ی خود درآورد. از طرفی، فضا دیگر به عنوان یک ساختار عینی، منفعل و بی طرف نگریسته نمی شود، گویی ما صرفاً در درون آن جای می گیریم و یا آن را به صورت علمی محاسبه می کنیم، بلکه فضا از طریق مجموعه ای پیچیده از کنش های اجتماعی تولید می شود که بر یکدیگر همپوشانی دارند: کنش های باز نمودگر، اقتصادی، پدیدارشناسی، مفهومی، عمل فضایی فردی و اعمال جمعی سیاسی، چراکه امروزه در جوامع سرمایه داری معاصر، انباشت سرمایه، از طریق تولید و مصرف انگاره های معماری و شهرسازی صورت می گیرد. بنابراین همچنان که فضا برای معماران و طراحان، عنصری اصلی و بنیادین است باید به صورت جدی نیز به عنوان یک عنصر تأثیرگذار برای درک واقعیت اجتماعی در پروسه طراحی در نظر گرفته شود. اگر چه ارتباط تولید فضا با سرمایه، بحثی اجتناب ناپذیر است و مسائل بیشماری از جمله زمان، مکان و شرایط اقتصادی جامعه در نوع استفاده از فضا و شاید سوء بهره گیری از آن تأثیرگذار می باشند. با این وجود، هدف اصلی این پژوهش، نشان دادن خطوط کلی تأثیرگذاری سرمایه در امر شکل دهی به فضا، در دنیای معاصر است، به گونه ای که، نمی توان تأثیرات و اهمیت جریان سرمایه را در قیاس با گذشته که در آن امر سیاسی عاملی تعیین کننده بود، نادیده گرفت. در واقع، امروزه سرمایه داری حوزه ی نفوذ خود را گسترش داده است تا تسلط خود را علاوه بر حوزه ی اقتصادی، به سمت حوزه های فرهنگی، اجتماعی و به تبع آن، معماری نیز بکشاند. بنابراین نیاز است تا نقش و جایگاه معماری در این میان بررسی گردد. ما، برای این منظور، براساس روش توصیفی تحلیلی، به بررسی فضای معماری در قالب نظریه ی تولید و دیالکتیک فضای لوفور پرداخته ایم و یافته های حاصل را به صورت مدل های تحلیلی و همچنین بیان راهکارهایی ارائه کرده ایم. نتایج نشان می دهد، معمار به عنوان طراح، برنامه ریز و تصمیم گیرنده، در چگونگی طراحی و تولید فضا، یعنی ساختاربخشی فرم (همگنی)، سازماندهی (سلسله مراتبی کردن) و تفکیک فضایی (تلاشی/ تجزیه)، نقش اساسی دارد و عدم توجه به تأثیراتی که معماری می تواند بر روابط اجتماعی، قدرت، روابط تولید و انباشت سرمایه، به دلیل وابسته کردن فضا به پول، سرمایه، کمی سازی و تجاری سازی فضا داشته باشد، زمینه را برای معماری و معماران (نیروی فکری) فراهم می آورد تا در راستای منافع سرمایه عمل کنند. این مقاله مستخرج از رساله ی دکتری معماری نویسنده اول، تحت عنوان: «تحلیل فرهنگی معماری مسکونی مناطق کردنشین با تأکید بر نقش فضا در مسکن (مورد پژوهشی: منطقه مکریان، دریاچه زمانی 1300-1395)» می باشد که، در دانشکده معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، به راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم در دست انجام است.

کلمات کلیدی:

فضا، تولید فضا، فضای معماری، فضای سرمایه، لوفور

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1164480>

